

Synne Adolfsen

Betydningen av å ha kjennskap til personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett

En kvantitativ analyse av vanlige folks holdninger mot nettovergripere

Bacheloroppgave i Psykologi

Veileder: Eva Langvik

Medveileder: Lisbet Frang Christiansen

Mai 2023

Synne Adolfsen

Betydningen av å ha kjennskap til personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett

En kvantitativ analyse av vanlige folks holdninger mot nettovergripere

Bacheloroppgave i Psykologi
Veileder: Eva Langvik
Medveileder: Lisbet Frang Christiansen
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for psykologi

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Denne bacheloroppgaven markerer slutten på en kunnskapsrik og spennende bachelor i psykologi ved NTNU. Oppgaven baseres på et større forskningsprosjekt, og jeg føler meg heldig som har fått ta del i et så viktig, og ikke minst samfunnsaktuelt, problem. Oppgavens problemstilling er inspirert av tidligere empiri, hvor det å ha kjennskap til tematikken har vist seg å være av positiv betydning for holdninger mot seksuallovsforbrytere.

Først og fremst, vil jeg takke Eva Langvik og Anne Iversen for muligheten til å delta på dette bachelorprosjektet. Dere har videreført mye faglig kompetanse, men også inspirasjon gjennom deres engasjement. Jeg vil også takke Lisbet Frang Christiansen som, i likhet med Eva, har bidratt med svært gode og konstruktive tilbakemeldinger underveis. Det settes utrolig stor pris på, og uten dere hadde ikke oppgaven latt seg ferdigstille.

Skriveprosessen har vært selvstendig. Det samme gjelder for litteratursøket, med unntak av noen artikler og rapporter som har blitt publisert og foreslått av veiledere. Litteratursøket har for det meste foregått via Google Scholar, men også Idunn.no.

Selv har jeg ved hjelp av denne bacheloren fått mye ny og viktig kunnskap tilknyttet et spennende, men alvorlig tema, og jeg håper at denne oppgaven kan bidra med fremtidig relevant og viktig kunnskap. For til tross for mye god forskning, er det fortsatt andre, viktige faktorer som burde kartlegges.

Bacheloroppgaven er skrevet i henhold til Publication Manual of the American Psychological Association, 7th edition (American Psychological Association, 2020).

Sammendrag

Distribuering og/eller nedlastning av overgrepsmateriale er en økende problematikk. Få av de som begår seksuelle overgrep mot barn over internett blir oppdaget og straffet, mye grunnet hvordan internett-relatert atferd er krevende å spore, men også fordi gjerningspersonene er vanskelige å oppdage. Dersom dette problemet skal kunne stanses, er det avgjørende for fagfolket å inneha korrekte opplysninger om de det gjelder. Gjennom en kvantitativ tilnærming har denne studien undersøkt hvorvidt det forekommer forskjeller i holdninger mellom personer som jobber med overgripere og ikke, og hva betydningen av disse forskjellene vil være. Oppgavens problemstilling lyder dermed: «Hva er betydningen av å ha kjennskap til personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett?».

Gjennom et anonymt, nettbasert spørreskjema, ble det samlet inn ulik bakgrunnsinformasjon fra 608 respondenter, i tillegg til informasjon tilknyttet deres holdninger til nettovergripere. For å kartlegge sammenhenger mellom arbeidssituasjon og holdninger mot overgripere, ble det benyttet en enveis ANOVA, som viste til signifikante gruppeforskjeller mellom personer som både direkte, og indirekte, jobber med nettovergrep mot barn og de som ikke. Forskjellene ble også kontrollert for gjennom en multippel regresjonsanalyse, hvor det ble funnet en statistisk signifikant sammenheng. Overordnet, til tross for svake effekter, indikerer resultatene at personer som jobber med tematikken besitter mer positive holdninger mot nettovergripere, sammenlignet med personer som ikke jobber med det. Funnene bidrar med viktige bidrag mot å begrense overgrepsatferd, da de antyder at forekomsten av stereotypiske holdninger burde begrenses. Dette begrunnes også gjennom hvordan det å ha mer positive holdninger mot overgripere eksempelvis reduserer risikoen for tilbakefall.

Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) viser at det i 2021 ble rapportert om hele 140 anmeldte seksuallovbrudd i Norge, sammenlignet med kun 55 i 2002 – en statistikk som viser til mer enn en fordobling av antall saker på to tiår (Dyrstad & Stene, 2022). Hva som inngår i begrepet seksuallovbrudd vil variere, og det kan innebære alt fra voldtekt og annen seksuell omgang, til seksualiserte handlinger, krenkende atferd og/eller språk, eller annet og uspesifisert lovbrudd. Kategorien annet eller uspesifisert lovbrudd omhandler blant annet nedlastning og/eller distribuering av overgrepsmateriale, som i dagens statistikker utgjør mer enn tre firedeler av det totale antallet anmeldelser i Norge (Dyrstad & Stene, 2022). Overgrepsmateriale vil inkludere både materiale som viser eller beskriver seksuelle overgrep mot barn, men også dokumenteringer av seksuelle poseringer, nakne barn eller tekster som seksualiserer barn (straffeloven § 311) (Kripos, 2019).

Overgrep mot barn over internett er en økende problematikk, hvor det norske politiet blant annet konstaterer at internett stadig står mer sentralt i seksuallovbruddssaker (Kripos, 2019). I tillegg, antas det at mellom 20-33% av alle som bruker internett har deltatt i en eller annen form for seksuell internettaktivitet (Cooper et al., 2016). Samfunnet vårt har de siste årene rettet stor oppmerksomhet mot denne typen lovbrudd, noe som førte til at det i 2018 ble en prioritert sakstype i Riksadvokatens prioriteringsskriv for straffesaksbehandlingen (Kripos, 2019). Til tross for dette, har det vist seg å være svært krevende å stanse denne utviklingen. Deriblant, vil internett som kommunikasjonsplattform medføre et høyt nivå av anonymitet (Anonymity), tilgjengelighet (Availability) og rimelighet (Affordability), noe som gjør internett svært passende for seksuell aktivitet (Cooper et al., 2016). Internettet bidrar deriblant til lav oppdagelsesrisiko, noe som understreker hvor viktig det er å ha korrekte oppfatninger til *hvem* disse overgriperne er.

På et generelt grunnlag, blir overgriperne ofte omtalt som farlige, fremmede monstre – oppfatninger som derimot ofte motbevises, ved at barnet i ni av ti tilfeller kjenner personen som utfører overgrepet (Grøndahl et al., 2021). Hvilke holdninger man har til overgripere vil i stor grad

påvirkes både av egne erfaringer, men også omgivelsene rundt oss. Slik påvirkning kan medføre uhensiktsmessige og feilaktige stereotyper, som i sin tur kan føre til alvorlige konsekvenser. På bakgrunn av dette, vil det være avgjørende å tilegne seg mer korrekt kunnskap om hvem det er som begår seksuallovbrudd, dersom man skal være i stand til å stanse forekomsten av dem. Med dette, vil denne oppgaven undersøke hvorvidt det forekommer forskjeller i holdninger mellom personer som jobber med nettovergrep mot barn og ikke, i tillegg til å diskutere hva disse forskjellene kan være et resultat av. Oppgaven vil fokusere på hvordan stereotyper påvirker holdninger.

Hva kjennetegner et nettovergrep

Når det kommer til seksuelle lovbrudd mot barn over internett, anvendes betegnelsen som et samlebegrep for individer som benytter seg av internett for å begå ulovlige, seksuelle handlinger mot barn. Gjerningspersonene er ikke bare ute etter å få tilgang til bilder og videoer av barn, men også etter å kommunisere med mindreårige over chat (Kripos, 2019). Særegent for personer som begår slike overgrep, er at de anvender internett for enten å oppsøke uønsket kontakt med barn, eller for å utnytte barn seksuelt for å selv anskaffe seg seksualiserende materiale. Omfanget av overgrepsmaterialet vokser konstant, mye grunnet det faktum at det som deles på internett, forblir på internett. Overgrepsmaterialet produseres ofte av overgriperen, men en økende andel tilvirkes imidlertid av barnet selv (Kripos, 2019). Overgriperne anvender ulike fremgangsmåter for å få barnet til å sende seksualisert materiale av seg selv, hvor de blant annet tilbyr barnet gaver, da eksempelvis i form av penger eller andre ting barnet ønsker seg, for å oppmuntre barnet til å produsere og sende bilder av seg selv (Davidson et al., 2011).

En del av nyere forskning på feltet omhandler hvordan barn som blir presset eller truet til å sende seksuelle bilder også er en form for seksuelle overgrep (Van Ouystel et al., 2018). I tillegg

til å oppsøke overgrepsmateriale av barn, kan overgriperen også foredle barnet gjennom chat til å sende seksualiserende materiale av seg selv, for så å anvende det som pressmiddel (Sunde et al., 2020). Her vil overgriperen tvinge barnet til å lystre befalinger om å begå seksuelle handlinger med seg selv foran kamera, mot at materialet ikke blir videresendt (Sunde et al., 2020). Formålet kan derimot også være å møte barnet for å utføre et fysisk overgrep. Her vil overgriperen fortsatt være interessert i spenningen som foreligger i å anvende internett som kommunikasjonsform, men den seksuelle nytelsen vil også bli tilfredsstilt gjennom kontaktovergrep. Dette blir gjerne omtalt som «grooming», hvor eldre etablerer kontakt med mindreårige via digitale medier med formål om å utøve et seksuelt overgrep (Frøyland et al., 2021, s.10). Ved slike overgrep, vil overgriperen ofte lure barnet inn i en romantisk relasjon med dem, gjennom å eksempelvis utgi seg for å være en annen jevnaldrende ved hjelp av falske profiler (Kripos, 2019). Ved å da i tillegg ha betydelig kjennskap til barn og unges språk og kommunikasjonsform, skaper overgriperen nok troverdighet til barnet, slik at det stoler nok på overgriperen til å fysisk møte dem. Med dette, kan man primært dele personer som forgriper seg på barn over internett inn i to kategorier, hvor de som ønsker å kontakte barn for å begå fysiske overgrep faller inn under den ene kategorien, og de som produserer og/eller laster ned og distribuerer ulovlige materiale av barn danner den andre (Davidson et al., 2011). Det som derimot er viktig å bemerke seg, er hvordan disse kategoriene ikke er gjensidig utelukkende hverandre.

Det at seksuelle lovbrudd over internett er en økende problematikk, kan sies å ha en sammenheng med hvordan en stor del av ungdommers liv foregår på digitale medier, som i sin tur har medført en svært utbredt delingskultur (Kripos, 2019). Det er både ulovlig å sende, men også å motta og beholde materiale som seksualiserer barn under 18 år, noe de fleste mindreårige ikke er klar over. I Norge, som i andre europeiske land, er den seksuelle lavalderen satt til 16 år, men man blir ansett å være et barn til og med fylte 18 år (Straffeloven, 2009). Misforståelser tilknyttet

lovverket viser til hvordan flere av de anmeldte overgrepssakene omhandler produksjon og/eller distribuering av seksualisert materiale av jevnaldrende, ikke bare små barn (Kripos, 2019).

Hvem er nettovergriperen

Når det kommer til hvem som begår seksuelle overgrep mot barn over internett, finnes det ingen «typisk» gjerningsperson. Derimot, blir det stadig mer tydelig hvordan overgriperne utgjør en svært heterogen gruppe, som varierer i både alder, etnisitet, yrke og sosial status (Kripos, 2019). Informasjon fra norske straffesaker tilsier derimot at de fleste gjerningspersonene er menn (Kripos, 2019). Det er også kvinner som begår seksuelle overgrep, hvor tall fra selvrapporterte studier blant overgrepsutsatte viser til at 11,6% av overgriperne var kvinner (Cortoni et al., 2017). Tallene er derimot tilknyttet fysiske overgrep, så det vil være usikkert hvorvidt statistikken kan overføres til nettrelaterte overgrep. Uavhengig av dette, antyder det at det forekommer større mørketall for kvinnelige gjerningspersoner (Kripos, 2019).

Mye av forskningen viser også til at personer som begår nettovergrep ofte er yngre, sett i forhold til fysiske overgripere (Reijnen et al., 2009). Et eksempel fra norske straffesaker, er hvordan en 21 år gammel mann ble dømt for 135 nettrelaterte voldtekter, hvor gjerningspersonen kun var 17 år når handlingene startet (Kripos, 2019). Ofte, er også nettovergriperne på gruppenivå høyere utdannet og mer intelligente, i tillegg til at de gjør det bedre i både skole og jobb (Blanchard et al., 2007; Garrington et al., 2018; Neutze et al., 2011). Flere av dem har jobber som innebærer mye makt og tillit, som eksempelvis lovgivende arbeid, utdanningsarbeid eller arbeid innenfor medisin (Christensen et al., 2022). Derimot, har overgriperne også lavere sosial fungering og færre romantiske og sosiale forhold (Garrington et al., 2018; Price et al., 2015). I studien til Babchishin og kolleger (2011), var nemlig 50% av nettovergripere ugifte på vurderingstidspunktet, i tillegg til at 70% ikke hadde vært gift tidligere. Sammenlignet med andre

seksuallovsforbrytere hadde majoriteten av nettovergriperne heller ikke egne barn (Reijnen et al., 2009).

Er personer med unormale preferanser mentalt syke?

Med tanke på at personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett ikke ser ut til å skille seg noe unormalt fra vanlige mennesker, blir det avgjørende å ha en forståelse av hvilke årsaksmekanismer som ligger til grunn for atferden dersom forekomsten skal reduseres. En av de mest åpenbare årsakene, er hvordan det forekommer avvikende seksuelle tenningsmønstre. Termen «pedofili» benyttes ofte for personer som begår seksuelle overgrep mot barn, og er en diagnose som innebærer det å ha en vedvarende seksuell preferanse for barn i prepuberteten eller begynnende pubertet (Grønnerød et al., 2013). Pedofili anses også å være ensbetydende med overgrep mot barn (Seto, 2009). Med dette, følger også oppfatningen om at personer som har seksuelle preferanser for barn også vil utnytte barn seksuelt dersom muligheten byr seg. Derimot, er det viktig å bemerke seg hvordan ikke alle som forgriper seg på barn er pedofile, og at alle pedofile langt ifra er overgripere. Dette begrunnes deriblant gjennom hvordan kun 25-45% av alle som forgriper seg på barn oppfyller en pedofilidiagnose, og at nedlastning og/eller distribuering av overgrepsmateriale også skjer av personer uten pedofile preferanser (Grøndahl et al., 2013; Seto et al., 2006). Uavhengig av pedofil preferanse eller ikke, vil også seksuelle overgripere mot barn oppleve høy sannsynlighet for komorbiditet (Grønnerød et al., 2013).

Personer som laster ned overgrepsmateriale blir også ansett å være «mentalt syke», da kun på grunnlag av overgrepsatferden (Steel et al., 2022). Sammenlignet med den generelle befolkningen, er nettovergripere i større grad er preget av angst, depresjon og personlighetsforstyrrelser (Laulik, 2007), men det er derimot kun snakk om en liten andel av det totale antallet (Christensen & Pollard, 2022). Forskning viser til et mer nyansert bilde av

overgripere, hvor det blant annet rapporteres om at kun 6% av nettovergripere blir diagnostisert med mentale lidelser (Wolak et al., 2011).

Stereotypiske holdninger til overgripere

Det at vi har ulike forståelser av *hva* et nettovergrep er og *hvem* som faktisk utøver slike overgrep, er forståelig. Generelt, indiker tidligere forskning at folk har mer negative holdninger mot overgripere, men også at den generelle befolkningens oppfatning av hvem de er, ofte er feil (Willis et al., 2010). Derimot, vil det være naturlig å anta at fagfolk som jobber med tematikken har ett mer nyansert bilde av hvem som forgriper seg på barn og ikke, sammenlignet med de som ikke jobber med tematikken (Lea et al., 1999). De forskjellene i holdninger som forekommer her, kan i stor grad tenkes å skyldes kunnskap, men også stereotyper. Stereotyper dannes gjennom observasjoner, og omhandler hvordan vi kategoriserer mennesker ved hjelp av deres egenskaper, kjennetegn og atferd (Hilton & von Hippel, 1996). Det finnes flere stereotypiske holdninger til overgripere, hvorav «skitten, eldre mann» og en person med «lavt nivå av intellektuell funksjon» er noen av dem (Sanghara & Wilson, 2006). Slike stereotyper mot overgripere har vist seg å medføre flere konsekvenser, hvor det blant annet påvirker hvorvidt individer oppleves som mistenkte for å ha begått et seksuallovbrudd eller ikke. Deriblant, er personer som jobber med behandling av overgripere er mindre tilbøyelige for å la seg påvirke av disse stereotypene, sammenlignet med en gruppe «uerfarne» lærere (Sanghara & Wilson, 2006). Vanlige folks holdninger mot personer som begår seksuelle overgrep generelt, men også mot barn, vil i stor grad også påvirkes av følelser, heller enn fakta (Steel et al., 2022).

Stereotyper er ofte basert på feilinformasjon, og personer som ikke arbeider med tematikken vil ofte ha mindre kjennskap til hvem den faktiske overgriperen er (Sanghara &

Wilson, 2006). Dette resulterer i at den kunnskapen vanlige folk har, ofte er basert på informasjon fra nyhetsbildet (Sanghara & Wilson, 2006). Det som med dette kan bli problematisk, er hvordan mediens fremstilling av overgripere ofte skiller seg fra den kunnskapen som det vitenskapelige fagmiljø besitter (Grøndahl et al., 2021). Samlet sett, tegner nemlig forskningen på at personer som har befatning på overgrepsmateriale, ofte har et relativt velfungerende liv med en relativt stabil jobb (Kripos, 2019). Når nyhetsmediene diskuterer seksuallovsforbrytere, har de en tendens til å anvende voldelige beskrivelser, og fremstår dermed ofte overgripere som personer med «ukjente, monstrøse identiteter» (DiBennardo, 2018). Denne tendensen viser seg også å være gjentakende i tabloider, hvor det ofte anvendes mer «støtende» beskrivelser av seksuallovsforbrytere. Her blir overgriperen ofte skildret som «pedo», et «beist» eller som et «monster» (Harper & Hogue, 2017) – ord som nærmest er ensbetydende med overgrepssatferd. Det at informasjonen fra media påvirker folks formening om overgripere, begrunnes blant annet gjennom hvordan personer som for det meste leste tabloider, heller enn nyhetsaviser, uttrykker mer negative holdninger mot seksuallovsforbrytere (Harper & Hogue, 2017).

Ved seksuallovbrudd, vil mediene generalisere ut fra enkelttilfeller, noe som bidrar til stereotypier, myter og stigmatiserende fremstillinger av personer mistenkt for, eller dømt, for seksuelle overgrep (Grøndahl et al., 2021). Ved slike beskrivelser, vil media benytte seg av *de-humanisering* – en mekanisme som anvendes av mennesker for å rasjonalisere umoralske, umenneskelige eller uetiske handlinger (Harper & Hogue, 2017). De-humanisering praktiseres gjennom å frata mennesker sine menneskelige egenskaper, og heller tillegge dem bestialske (dyriske) trekk (Bandura et al. 1996). En hendelse fra det norske nyhetsbildet som er relatert til dette, er hvordan Sylvi Listhaug, daværende justisminister, i 2018 brukte formuleringer som «monstrene må tas» i forbindelse med overgrepssaker (Grøndahl et al., 2021). En av konsekvensene ved slike beskrivelser, er hvordan seksualforbrytere ikke blir ansett å være

likeverdige mennesker, men heller som et uhyre. Den generelle befolkningen vil også anse de-humaniserte overgripere som mindre fortjent til behandling, og heller mer fortjent til straff (Viki et al., 2012). Dette medfører blant annet at ved å anvende stereotypier, vil mediens fremstilling av overgripere påvirke vanlige folks holdninger til å bli strengere og mer negative.

En annen alvorlig konsekvens ved å ha unøyaktige stereotypier av seksualforbrytere, er hvordan de begrenser muligheten til å identifisere overgripere som ikke samsvarer med stereotypiene (Sanghara & Wilson, 2006). Dette gjelder i stor grad for politiet, men også for barna som utsettes. Som forelder, gjør man alt for å beskytte barna sine mot å bli utsatt for skremmende hendelser, slik som eksempelvis overgrep. Dersom en forelders holdning til overgripere påvirkes av det som fremstilles i nyhetsbildet, vil barnet da heller advares mot disse «skumle, pedofile monstrene», og ikke hva de egentlig burde passe seg for. Slike advarsler vil medføre overdreven moralsk panikk, hvor barna ikke tar hensyn til og er oppmerksomme på de farene som er mest reelle og sannsynlige (Dedkova, 2015). «Stranger danger» er et fenomen som relateres til dette, hvor foreldre, i slike tilfeller, advarer barna sine mot skumle fremmede, til tross for at gjerningspersonen ofte er en bekjent. For når det kommer til hvem som faktisk begår disse seksuallovbruddene, er den mest populære stereotypien hvordan overgriperen anses å være en fremmed (Sanghara & Wilson, 2006). At det å ha kjennskap til tematikken reduserer slike stereotypiske holdninger mot overgripere, begrunnes blant annet gjennom hvordan det å være et offer for overgrep var assosiert med å ha mindre misoppfatninger tilknyttet «Stranger danger» (Craun & Theriot, 2009).

Problemstilling og hypotese

Oppgavens mål er dermed å undersøke forholdet mellom det å arbeide med tematikken og generelle holdninger til overgripere. På bakgrunn av informasjonen presentert, vil det være viktig å belyse forskjellen mellom de faktiske oppfatningene av overgripere sett opp mot stereotypiene, dersom vi skal være i stand til å stanse utviklingen. Med dette, vil denne oppgaven jobbe ut fra problemstillingen: «Hva er betydningen av å ha kjennskap til personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett?».

Med utgangspunkt i teori og tidligere forskning, vil oppgavens hypotese være følgende: «Det å jobbe med tematikken er en signifikant prediktor for holdninger mot overgripere».

Metode

Om prosjektet

Denne oppgaven baseres på et større, tverrfaglig forskningsprosjekt mellom Trøndelag politidistrikt, St. Olavs hospital og NTNU. Samarbeidsprosjektet, også kalt SOBI, har som formål å øke kunnskap om overgrep mot barn på internett og bidra med nyttig kunnskap tilknyttet nedlastning av overgrepsmateriale. På bakgrunn av dette, ble det utviklet en bachelor ved institutt for psykologi ved NTNU, som ønsket å undersøke vanlige folks holdninger mot de som begår overgrep på nett. Bachelorprosjektet er vurdert av Norsk senter for forskningsdata (NSD), og det ble bekreftet at det ikke blir behandlet noen, verken indirekte eller direkte, identifiserbare personvernsopplysninger (referansenummer: 830520, se appendiks).

Prosedyrer og design

Forskningsprosjektet er basert på en kryss-seksjonell metode.

Det ble sendt ut et anonymt nettskjema hvor formålet var å samle inn data angående vanlige folks oppfatninger av nettovergriper og veien mot å bli en nettovergriper. Spørreskjemaet følger retningslinjene til Nettskjema.no for personvern og bruk av nettskjema, og det eneste som blir lagret er spørsmålet om samtykke. Det var totalt 15 bachelorstudenter som deltok på prosjektet, hvor alle var ansvarlige for å få sendt ut spørreskjemaet og samlet inn data. De som besvarte spørreundersøkelsen fikk informasjon om at deltakelsen var frivillig, og det eneste som var obligatorisk å besvare var spørsmålet om samtykke. Den nedre aldersgrensen for å delta ble, i henhold til folkehelseinstituttets (FHI) hovedregel om samtykke for psykologisk forskning, satt til 16 år, og det ble informert om at ingen personidentifiserende opplysninger ville bli lagret. Selve undersøkelsen hadde estimert varighet på ca. 15 minutter, avhengig av lengden på besvarelsene. Avslutningsvis ble det uttrykt takknemmelighet for deltakelse, og skjemaet oppga kontaktinformasjon til prosjektansvarlig i tilfelle eventuelle spørsmål. Datainnsamlingen foregikk over en periode på 15 dager i februar 2023.

Variabler

Det utsendte spørreskjemaet besto av både åpne og lukkede spørsmål, hvor hvert item var spesifikt utviklet for dette prosjektet. Med dette, ble det både undersøkt bakgrunnsvariabler som eksempelvis kjønn, alder, jobbsituasjon og familiestatus, men også mer utfyllende spørsmål tilknyttet holdninger mot overgriper.

I denne oppgaven vil det benyttes en variansanalyse for å undersøke sammenhenger mellom de avhengige variablene «de er helt vanlige folk», «de har en pedofil preferanse» og «de har god mental helse», og den uavhengige variabelen «er nettovergrep mot barn en del av jobben

din?»). Den uavhengige variabelen vil bli undersøkt slik som den er, på bakgrunn av variasjoner i gruppegjennomsnitt for påstandene. Deretter, vil det bli utført tre regresjonsanalyser for de samme variablene, men med en inkludering av prediktorvariablene «hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse?» og «har du barn?», samt kontrollvariablene «kjønn» og «alder».

De tre avhengige variablene er alle brukt for å måle respondentenes holdninger mot personer som begår overgrep mot barn. I spørreskjemaet er variablene operasjonalisert via en Likert-skala bestående av svaralternativ fra 1-5, hvor 1 = «svært uenig», 2 = «uenig», 3 = «nøytral», 4 = «enig» og 5 = «svært enig», og er dermed kategoriske variabler målt på ordinalnivå. Variablene «de er helt vanlige folk» og «de har god mental helse» er begge formulert som positive påstander, hvor en høy skåre vil indikere mer positive holdninger til overgripere. En høy skåre på påstanden «de har en pedofil preferanse» derimot, vil indikere mer negative holdninger.

De uavhengige variablene «hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse?» og «er nettovergrep mot barn en del av jobben din?» er også kategoriske og målt på ordinalnivå, men er operasjonalisert med en skala fra 1-3, der alternativene var 1 = «under gjennomsnittet», 2 = «gjennomsnittlig» og 3 = «over gjennomsnittet» for digital kompetanse, og 1 = «nei», 2 = «jobber indirekte med tematikken» og 3 = «jobber direkte med tematikken» for arbeidssituasjon. Den siste uavhengige variabelen «har du barn?» er en dikotom variabel målt på nominalnivå, og er operasjonalisert 1 = «ja» og 2 = «nei».

Utvalg

Studien ble foretatt via et bekvemmelighetsutvalg, og det var totalt 608 som besvarte undersøkelsen, hvorav 76% ($n = 459$) av dem var kvinner og 24% ($n = 148$) var menn. Det var også én som ikke ønsket å oppgi kjønn (0.2%). Av de 608 respondentene var det 602 som oppga alder, hvor alderen varierte fra 19-70 år, noe som gir en variasjonsbredde på 51 år, $M = 34.97$, $SD = 14.29$.

Når det gjelder utdanning, var det 51% ($n = 307$) av det totale utvalget som oppga at «1-4 år høyere utdanning» var deres høyest fullførte utdanning, som også da var den høyst representerte gruppen. Videre, var det 136 som svarte at de hadde 5-6 år eller høyere utdanning (22%), etterfulgt av 131 med videregående skole (22%). 26 stykker har fullført mer enn 6 år med utdanning (4%), og den minst representerte gruppen besto av 8 respondenter (1%), som da oppga grunnskole som deres høyeste fullførte utdanning.

Av det totale antallet respondenter, var det 461 (76%) som oppga at de for tiden var i arbeid, og av disse var det 23 (4%) som jobbet direkte med nettovergrep mot barn og 70 (12%) som jobbet indirekte med tematikken. Totalt, var det 147 (24%) som oppga at de ikke var i arbeid, og disse ble inkludert i gruppen «jobber ikke med tematikken», $n = 515$. For denne gruppen var det 236 (46%) som var studenter. For de som jobbet direkte med tematikken, var yrkessektoren «rettsvesen/politi/kriminalomsorg» den høyst representerte, med 61% ($n = 14$) av respondentene. For de som jobbet indirekte med tematikken, tilhørte de fleste (64%) sektoren «helse og omsorg», $n = 45$, og det samme for de som ikke jobbet med tematikken, $n = 105$ (20%).

For det totale utvalget, var det 69% ($n = 422$) som oppga sin digitale kompetanse til å være «gjennomsnittlig» og 27% ($n = 164$) som anså den som «over gjennomsnittet». Kun 3% svarte at den var «under gjennomsnittet» ($n = 20$). Det var også 44% ($n = 270$) som svarte at de hadde barn, og da 55% ($n = 336$) som ikke hadde barn. For hver av disse variablene, var det 2 stykker som ikke besvarte (0.3%).

Statistiske analyser

De statistiske analysene ble utført ved hjelp av programvaren SPSS Statistics, versjon 27. Innledningsvis, ble det kjørt deskriptive analyser på variablene som var relevante for problemstillingen, men også på variablene «kjønn», «alder», «hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse?» og «har du barn?». Disse ble inkludert som kontrollvariabler for å

kontrollere for eventuell demografisk, eller annen, påvirkning. På bakgrunn av ønsket om å undersøke hele utvalget, ble variabelen «er nettovergrep mot barn er en del av jobben din?» re-kodet, slik at de som ikke hadde besvart spørsmålet også ble inkludert i kategorien «nei». Med dette, vil da analysen baseres på 100% av det totale utvalget i datasettet.

For å undersøke eventuelle forskjeller i holdninger mellom de som arbeider med overgrep mot barn over internett og ikke, ble det først utført enveis ANOVA. Det ble gjennomført tre analyser for å se på sammenhengen mellom utfallsvariablene «de er helt vanlige folk», «de har en pedofil preferanse» og «de har god mental helse», og den uavhengige variabelen «er nettovergrep mot barn en del av jobben din?». Videre, ble det utført en multipel, lineær regresjonsanalyse for å kartlegge hvor mye av variansen mellom de avhengige variablene og den uavhengige variabelen som kan ha en sammenheng med arbeidssituasjon, ved å inkludere kontrollvariabler som «hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse?» og «har du barn?», i tillegg til de demografiske variablene «kjønn» og «alder».

Betraktninger angående Pearsons korrelasjonskoeffisient r , standardisert β og følger Fields (2018) grenseverdier, hvor henholdsvis sammenhenger på .10 anses som små, .30 som moderate og .50 som store. Field (2018) illustrerer også verdier for R^2 , hvor .02 anses som svake, .13 som moderate og .26 som sterke effekter.

Etikk og personvern

For å sikre respondentenes personvern, ble det i forkant av de statistiske analysene foretatt noen etiske endringer i datasettet. Alder var i spørreskjemaet en kontinuerlig variabel, og for å skulle kunne anvende svarene i videre analyser, i tillegg til å ivareta respondentenes anonymitet, ble noen av verdiene slått sammen. Her ble kategorier som hadde fem eller færre respondenter inkludert i en annen gruppe. Verdiene 16 og 18 ble slått sammen med verdien 19, og 35 og 36 fikk en samlet verdi på 35. Verdiene 61 og 62 fikk verdien 62, og aldrene 63-69 fikk verdien 65 for

gjennomsnittet. For respondentene som oppga at deres alder var 70+, ble deres nye verdi 70. For kjønn, var det også to stykker som oppga at de var ikke-binære, hvor hver av disse tilfeldig ble tildelt mann og kvinne.

Resultater

Tabell 1 viser gjennomsnitt, standardavvik og sammenhengen mellom variablene.

For påstanden «de er helt vanlige folk», var de fleste uenige, $n = 195$, (32%), og deretter enige (27%, $n = 161$). Det var 53% som sa seg enige i påstanden «de har en pedofil preferanse» ($n = 324$), og kun 2% var enige i «de har god mental helse» ($n = 14$), hvor de fleste, $n = 280$, svarte at de var uenige (46%).

Videre, var det statistisk signifikante, svake sammenhenger mellom utfallsvariabelen «er nettovergrep mot barn en del av jobben din?» og prediktorene «de er helt vanlige folk», $r = .21, p < .001$, «de har pedofil preferanse», $r = -.16, p < .001$, og «de har god mental helse», $r = .15, p < .001$.

Tabell 1

Korrelasjon, gjennomsnitt og standardavvik mellom variablene (N = 608).

Variabler	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	2	3	4	5	6	7	8
1. Kjønn^a	607	1.24	0.43	.09*	-.02	.14**	-.02	-.03	.00	.12**
2. Alder	602	34.97	14.29	-	-.79***	-.17***	.17***	.08	-.19***	.28***
3. Har du barn?^b	606	1.55	0.50		-	.14**	-.19***	-.03	.15***	-.18***
4. Hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse?^c	606	2.24	0.50			-	.04	-.01	.11**	-.08
5. Er nettovergrep mot barn en del av jobben din?^d	608	1.19	0.48				-	.21***	-.16***	.15***
6. De er helt vanlige folk	605	2.64	1.18					-	-.19***	.29***
7. de har en pedofil preferanse	605	4.04	0.74						-	-.25***
8. de har god mental helse	606	1.93	0.81							-

^a1 = kvinne, 2 = mann, ^b1 = ja, 2 = nei, ^c1 = under gjennomsnittet, 2 = gjennomsnittlig, 3 = over gjennomsnittet,

^d1 = nei, 2 = jobber indirekte, 3 = jobber direkte

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ANOVA (Analysis of Variance) er en statistisk analyse som benyttes for testing av gruppeforskjeller (Field, A., 2009, s. 349). Gjennom å teste nullhypotesen (alle gruppegjennomsnitt er like) vil variansanalysen fortelle om gjennomsnittene for de tre gruppene inkludert i variabelen «er nettovergrep mot barn en del av jobben din?» er de samme. En slik analyse vil derimot ikke si noe om *hvor* den eventuelle forskjellen ligger, og det vil derfor være nødvendig å utføre en post hoc-test for å spesifisere ulikhetene.

For påstanden «de er helt vanlige folk», viste variansanalysen til en signifikant forskjell mellom de tre gruppene, $F(2.602) = 14.60$, $p < .001$. Videre, ble det rapportert at de som direkte jobber med tematikken var mest enige i påstanden, $M = 3.68$, $SD = 0.89$, etterfulgt av de som jobber indirekte, $M = 3.03$, $SD = 1.13$, hvorav da de som ikke jobber med tematikken var minst

enige, $M = 2.55$, $SD = 1.17$. En Bonferroni post-hoc viste at den største forskjellen, $\Delta M = 1.14$, $p < .001$, var mellom de som direkte jobber med nettovergrep mot barn og de som ikke jobber med det, etterfulgt av forskjellen mellom de som indirekte jobber med tematikken og de som ikke, $\Delta M = 0.48$, $p = .003$. Avslutningsvis, ble det ikke funnet noen signifikant forskjell mellom de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep.

Videre, viste også en enveis ANOVA til et signifikant resultat for påstanden «de har en pedofil preferanse», $F(2.602) = 8.62$, $p < .001$. Her var det gruppen som ikke jobber med tematikken som var mest enige, $M = 4.10$, $SD = 0.73$, etterfulgt av de som jobber indirekte, $M = 3.76$, $SD = 0.75$, og deretter de som jobber direkte med nettovergrep mot barn, $M = 3.74$, $SD = 0.81$. En Bonferroni post-hoc viste at den eneste signifikante forskjellen, $\Delta M = 0.34$, $p = .001$, var mellom de som ikke jobber med tematikken og de som indirekte jobber med tematikken.

For «de har god mental helse» viste analysen at det var signifikant forskjell mellom minst to av gruppene, $F(2.603) = 6.67$, $p = .001$. Her var det gruppen som direkte jobber med tematikken som var mest enige i påstanden, $M = 2.39$, $SD = 0.78$, etterfulgt av de som jobber indirekte, $M = 2.13$, $SD = 0.82$, og de som ikke jobber med det, $M = 1.89$, $SD = 0.80$. En Bonferroni post-hoc viste derimot til at den eneste signifikante forskjellen var mellom gruppen som direkte jobber med tematikken og de som ikke jobber med det, $\Delta M = 0.50$, $p = .010$.

De tre variansanalysene, med tilhørende post-hoc, viser til at det er signifikante forskjeller mellom de ulike gruppene når det kommer til de ulike påstandene. For å undersøke nærmere hvilke faktorer som kan predikere disse forskjellene, i tillegg til hvorvidt de jobber med tematikken, ble det gjennomført en multippel lineær regresjonsanalyse. Tabell 2 til 4 viser resultat av regresjonsanalyser med de avhengige variablene «de er helt vanlige folk», «de har en pedofil preferanse» og «de har god mental helse», og prediktorene «er nettovergrep mot barn en del av jobben din?», «hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse?» og «har du barn?», samt

kontrollvariablene «kjønn» og «alder». Prediktorvariablene er fordelt på to blokker, hvor blokk 1 kun består av kontrollvariablene, og blokk 2 inkluderer prediktorvariablene.

Tabell 2 viser en multippel regresjonsanalyse mellom den avhengige variabelen «de er helt vanlige folk» og de tre prediktorvariablene, samt kontrollvariablene. Alene, forklarte kontrollvariablene i blokk 1 kun 1% ($R^2 = .01, p = .124$) av variasjonen for påstanden. Derimot, ved å legge til prediktorene i blokk 2, økte den totale forklaringen til 6% ($\Delta R^2 = .05$), $R^2 = .06$, $\Delta F(3, 588) = 10.420, p < .001$.

Tabell 2

Oppsummering av en hierarkisk regresjonsanalyse for predikering av påstanden «de er helt vanlige folk» (n = 594).

Variabler	b	95% CI	SEB	β	R^2	ΔR^2
Blokk 1					.01	.01
Kjønn ^a	-0.13	[-.35, .10]	0.11	-.05		
Alder	0.01	[-.00, .01]	0.00	.07		
Blokk 2					.06***	.05***
Kjønn ^a	-0.12	[-.34, .10]	0.11	-.05		
Alder	0.01	[.00, .02]	0.01	.15*		
Er nettovergrep mot barn en del av jobben din? ^b	0.53	[.34, .73]	0.10	.22***		
Hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse? ^c	-0.04	[-.24, .15]	0.10	-.02		
Har du barn? ^d	0.35	[.05, .66]	0.16	.16*		

^a 1 = kvinne, 2 = mann, ^b 1 = nei, 2 = jobber indirekte, 3 = jobber direkte,

^c 1 = under gjennomsnittet, 2 = gjennomsnittlig, 3 = over gjennomsnittet, ^d 1 = ja, 2 = nei

* $p < .05$, *** $p < .001$

Tabell 3 viser en multippel regresjonsanalyse med den avhengige variabelen «de har en pedofil preferanse» og de tre prediktorvariablene, samt kontrollvariablene. Alene, forklarte kontrollvariablene i blokk 1 4% ($R^2 = .04, p < .001$) av variasjonen for påstanden. Derimot, ved å

legge til prediktorene i blokk 2, økte den totale forklaringen til 6% ($\Delta R^2 = .02$), $R^2 = .06$,

$\Delta F(3,588) = 4.831, p = .002$.

Tabell 3

Oppsummering av en hierarkisk regresjonsanalyse for predikering av «de har en pedofil preferanse» (N = 594).

Variabler	<i>b</i>	95% CI	<i>SE</i>	β	R^2	ΔR^2
Blokk 1					.04***	.04***
Kjønn ^a	0.02	[-.12, .16]	0.07	.01		
Alder	-0.01	[-.01, -.01]	0.00	-.19***		
Blokk 2					.06**	.02**
Kjønn ^a	-0.01	[-.15, .13]	0.07	-.01		
Alder	-0.01	[-.02, -.00]	0.00	-.16*		
Er nettovergrep mot barn en del av jobben din? ^b	-0.21	[-.33, -.08]	0.06	-.14**		
Hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse? ^c	0.13	[.01, .25]	0.06	.09*		
Har du barn? ^d	-0.01	[-.20, .18]	0.10	-.01		

^a 1 = kvinne, 2 = mann, ^b 1 = nei, 2 = jobber indirekte, 3 = jobber direkte,

^c 1 = under gjennomsnittet, 2 = gjennomsnittlig, 3 = over gjennomsnittet, ^d 1 = ja, 2 = nei

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tabell 4 viser en multipl regressjonsanalyse med den avhengige variabelen «de har god mental helse» og de tre prediktorvariablene, samt kontrollvariablene. Alene, forklarte kontrollvariablene i blokk 1 8% ($R^2 = .08, p < .001$) av variasjonen for påstanden. Derimot, ved å legge til prediktorene i blokk 2, økte den totale forklaringen til 10% ($\Delta R^2 = .02$), $R^2 = .10$, $\Delta F(3,589) = 4.009, p = .008$.

Tabell 4

Oppsummering av en hierarkisk regresjonsanalyse for predikering av påstanden «de har god mental helse» (n = 595).

Variabler	b	95% CI	SEB	β	R ²
Blokk 1					.08***
Kjønn ^a	0.16	[.02, .31]	0.07	.09*	
Alder	0.02	[.10, .02]	0.00	.26***	
Blokk 2					.10**
Kjønn ^a	0.18	[.03, .33]	0.08	.10*	
Alder	0.02	[.01, .02]	0.00	.31***	
Er nettovergrep mot barn en del av jobben din? ^b	0.20	[.07, .33]	0.07	.12**	
Hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse? ^c	-0.10	[-.23, .03]	0.07	-.06	
Har du barn? ^d	0.15	[-.05, .36]	0.10	.09	

^a 1 = kvinne, 2 = mann, ^b 1 = nei, 2 = jobber indirekte, 3 = jobber direkte,

^c 1 = under gjennomsnittet, 2 = gjennomsnittlig, 3 = over gjennomsnittet, ^d 1 = ja, 2 = nei

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Diskusjon

For hver av de tre påstandene ble det vist til at personer som jobber med nettovergrep mot barn, både indirekte og direkte, besitter mer positive holdninger til overgripere, sammenlignet med personer som ikke jobber med tematikken. Dette er funn som støttes av tidligere forskning, hvor det antydes at profesjonelle som har mer direkte kontakt med overgripere viser mindre negative holdninger til dem, sammenlignet med lærere og studenter som har liten, til ingen, erfaring med tematikken (Hogue, 1993; Sanghara & Wilson, 2006). Studien understreker dermed allerede eksisterende funn, som fastslår at holdninger til overgripere vil variere på tvers av yrkesgrupper.

Hovedmålet med de statistiske analysene var å undersøke hvorvidt det forekommer forskjeller i holdninger mellom personer som jobber med nettovergrep mot barn og ikke, samt hvor mye av de eventuelle forskjellene som kan ha sammenheng med arbeidssituasjon. I

regresjonsanalysene, ble det dermed kontrollert for andre variabler som kjønn, alder, egen digital kompetanse og foreldrestatus. Selv med en inkludering av disse kontrollvariablene, var hovedprediktoren signifikant, noe som bekrefter oppgavens hypotese og understreker at det å jobbe med tematikken er av betydning for forskjeller i holdninger mot overgripere. Derimot, var ingen av effektene sterke, til tross for signifikante funn.

Nettovergriperen som en av oss

For påstanden om at nettovergripere er helt vanlige folk, var det å jobbe med tematikken den sterkeste prediktoren. Deskriptive analyser viste til at 52% av de som jobber direkte med tematikken, og 44% av de som indirekte jobber med tematikken var enige i påstanden, sammenlignet med kun 23% for de som ikke jobber med tematikken. Men hva vil det egentlig si å være enige i at nettovergripere er «helt vanlige folk»?

Majoriteten av personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett karakteriseres som hvite, yngre menn, som med stor sannsynlighet er single, høyere utdannet og i stabil jobb (Aslan & Edelman, 2014). Med dette, blir nettovergripere beskrevet som intet annet enn helt ordinære mennesker, som det da på papiret ikke er noe uvanlig med. Funnt fra Lea og kolleger (1999) viser også til hvordan majoriteten av personer som jobber med overgripere hevder at seksuallovsforbrytere representerer en mangfoldig gruppe, og at de dermed ikke kan sees å utgjøre en bestemt og uvanlig person. Det foreligger også en etisk antakelse på feltet om at seksuallovsforbrytere er mennesker som alle andre (Willis et al., 2010), og det kan dermed argumenteres for at det ikke er så unaturlig at fagfolket som er tilknyttet tematikken ikke anser overgripere å være noe annet enn vanlige. Derimot, er det ikke selvsagt at personer som jobber med overgripere er helt uenige i de stereotypiske beskrivelsene som benyttes i sammenheng med dem, men at de i større grad er klar over konsekvensene de kan medføre.

I tillegg til at det å jobbe med tematikken var den sterkeste prediktoren for holdninger mot nettovergripere er vanlige folk, viste respondentenes alder og foreldrestatus også til signifikante sammenhenger. Overordnet, antyder resultatene at eldre anholder med positive holdninger til overgripere, sammenlignet med yngre. Dette viser seg gjentakende for hver av påstandene, hvor de er mer enige i at nettovergripere er vanlige folk og at deres mentale helse er god, men mindre enige i at de har en pedofil preferanse. For sistnevnte, var også alder den sterkeste prediktoren. Resultatene kan virke reelle, med tanke på at økt alder er funnet assosiert med mer positive holdninger mot seksuallovsforbrytere (Kjelsberg & Loos, 2008). Her kan det også sees tilbake til hvordan personer som i større grad leser nyhetsaviser, heller enn tabloider, uttrykker mer positive holdninger mot seksuallovsforbrytere (Harper & Hogue, 2017), og at det kan være naturlig å anta at dette er en preferanse hos de eldre. Det kan dermed argumenteres for at noe av årsaken til at de eldre viste mer positive holdninger til overgripere, ligger i hvordan de i mindre grad eksponeres for feilaktige stereotypier og misvisende informasjon fra media. Det kan også tenkes til at kunnskap øker med alderen, og at det er naturlig hvordan eldre besitter mer kunnskap og lærdom, sammenlignet med yngre. Med dette, kan det videre tenkes til hvordan kunnskapen angående kompleksiteten av hva et nettovergrep innebærer, også påvirker holdninger mot nettovergrep og hvem som begår dem.

Internett brukes i stor grad av unge, hvor de både ønsker å skape nære relasjoner med andre, men også tilfredsstillende egne seksuelle nysgjerrigheter. Yngre deltar oftere i risikoatferd over nettet, hvor de blant annet poster eller sender bilder og meldinger av seksuell karakter for oppmerksomhet og bekreftelse (Cooper et al., 2016). Relatert til dette, ser man også hvordan nettovergriperen ofte er yngre, i sammenheng med at flere unge har blitt dømt for å ha produsert og/eller videresendt seksualiserende materiale av jevnaldrende (Babchishin et al., 2011; Kripes, 2019). For yngre, kan det være naturlig å anta at et overgrep over internett omhandler det å laste ned og/eller distribuere overgrepsmateriale av små barn, og at deres oppfatning av hvem som

begår denne atferden også er påvirket av stereotypiene de eksponeres for. Ungdommer vil muligens ikke, i like stor grad, være klar over at også bildebaserte overgrep - det å sende seksualiserende materiale av seg selv, eller andre - inngår i begrepet. Flere av de yngre domfelte har bekreftet dette, ved å innrømme at de ikke hadde kjennskap til lovverket (Kripos, 2019).

For foreldrestatus, viser tidligere studier på feltet til at det å være forelder, ikke er av betydning for hvilke holdninger man har til overgripere (Levenson et al., 2010). Til tross for dette, kan det tenkes til hvorfor personer med barn rapporterer å være mer uenige i at nettovergripere er helt vanlige folk. Det er ikke unaturlig at foreldre anvender stereotypiske beskrivelser av overgripere når de som oftest advarer barna sine mot skumle fremmede. For dem, vil overgripere karakteriseres av alt annet enn «normale» trekk, og tanken på at et helt vanlig menneske ønsker å skade barna deres, er for dem uvirkelig. Det kan dermed virke naturlig at foreldrerollen har en negativ innvirkning på holdninger mot alt og alle som kan være en trussel for eget barn - *det ligger ikke i en forelders natur å beskrive overgripere som helt vanlige folk.*

«Alle som begår seksuelle overgrep mot barn er mentalt syke og pedofile»

For det å jobbe/ikke jobbe med nettovergrep mot barn, ble det også funnet signifikante sammenhenger mellom holdninger mot at nettovergripere har en pedofil preferanse og god mental helse. Til tross for at de som jobber med tematikken overordnet viser til mer positive holdninger, var fortsatt majoriteten av de som direkte (57%) og indirekte (51%) jobber med tematikken enige i at personer som begår seksuelle overgrep over internett har en pedofil preferanse.

En høy andel av de som aktivt søker etter og laster ned overgrepsmateriale har en pedofil preferanse, noe som tilsier at denne atferden også er en indikasjon på pedofili (Seto et al., 2006). Derimot, vil også flere seksuallovsforbrytere oppgi at de ikke har en pedofil preferanse, og begrunner det med at de er interesserte i ungdom, ikke barn (Dedkova, 2003). På bakgrunn av at ungdom er kjønnsmodne, vil kanskje ikke denne preferansen representere en avvikende

orientering, til tross for at den høyst sannsynlig ikke samsvarer med aksepterte normer i samfunnet. Derimot, vil det å ha en pedofil preferanse omhandle en seksuell tiltrekning til barn – det vil si, alle under 18 år. Det kan dermed tenkes til at det er flere som har pedofile preferanser enn antatt, fordi loven ikke skiller mellom *ungdom* og *barn*. I likhet, vil deling av overgrepsmateriale også inkludere bildebaserte overgrep, som i stor grad begås av jevnaldrende. De fleste med pedofile interesser starter riktig nok atferden sent i tenårene (Murray, 2000). Dette understreker hvordan nettovergrep er en økende trend blant unge over den seksuelle lavalderen, men som da fortsatt beregnes som barn.

I politiavhør har også flere overgripere uttalt at de ikke har en pedofil preferanse, og begrunnet det med at de i utgangspunktet skulle lete etter voksenpornografi, men at en plutselig bare kom over overgrepsmateriale og at nysgjerrigheten tok overhånd (Christensen et al., 2022). For denne påstanden, viste også selvrapportert digital kompetanse til en signifikant sammenheng. Her oppga 35% av de med selvrapportert over gjennomsnittlig digital kompetanse å være svært enige i at personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett har en pedofil preferanse, trolig på grunn av hvordan de i større grad tenker at det er lite sannsynlig å bare «komme over» overgrepsmateriale. I en studie av Steel og kolleger (2022), rapporterte derimot hele 53% at de trodde det var mulig å komme over overgrepsmateriale uten å aktivt søke etter det. Dette gjaldt ikke bare når man i utgangspunktet var ute etter voksenpornografi, men også gjennom uskyldig, normal surfing på internett (Steel et al., 2022). Det at da 40% av et utvalg nettovergripere hevdet at de kom over overgrepsmateriale ved et uhell (Seto et al., 2010), kan dermed til dels virke troverdig.

Slik som begrepet benyttes i dag, kan man oppfylle diagnosekriteriene for pedofili uten at man faktisk forgriper seg på barn, og man kan begå et overgrep uten å diagnostiseres som pedofil. Derimot, ser sosiale holdninger ut til å forstå pedofili som den eneste mulige forklaringen på

overgrepssatferd (Jahnke & Hoyer, 2013), til tross for at de færreste faktisk oppfyller diagnosekriteriene for lidelsen. Resultatene av handlingene, uavhengig av om personen har pedofil preferanse eller ikke, er derimot de samme; de bidrar til en spredning av overgrepsmateriale, og ofrene blir dermed utsatt for det samme/opplever de samme skadene.

I likhet med å ha en pedofil preferanse, foreligger det flere stereotypier hvor personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett anses å ha et lavt nivå av intellektuell funksjon og flere, mentale vansker (Laulik, 2007; Sanghara & Wilson, 2006). Sammenlignet med personer som ikke jobber med tematikken, er personer som har tilknytning til overgripere mindre enige i dette. Derimot, er over halvparten (52%) av de som har direkte kjennskap til tematikken fortsatt uenige i at nettovergripere har god mental helse, noe som tilsier at stereotypiene ikke alltid er like feilaktige.

Til tross for at kun et fåtall av nettovergripere er diagnostiserte med mentale lidelser (Wolak et al., 2011), vil fortsatt personer som jobber med behandling av overgripere oppfatte de som både farlige, voldelige, uforutsigbare, psykisk syke og moralsk feil (Sanghara & Wilson, 2006). På bakgrunn av dette, kan det virke som om at personer som begår overgrep (generelt) har en dårligere mental helse, til tross for at de ikke diagnostiseres med mentale lidelser. Med tanke på hvordan det å ha kjennskap til tematikken generelt har vist til mer nyanserte og mindre stereotypiske holdninger til overgripere, kan det antas at oppfatningene som kommer fra fagfeltet til dels er oppriktige.

For holdninger mot personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett, har noen tidligere studier ikke funnet noen kjønnsforskjeller (Johnson et al., 2007). Derimot, viste resultatene til at menn var mer enige i at nettovergripere har en god mental helse. Dette kan ses i sammenheng med hvordan menn, sammenlignet med kvinner, rangerte befatning av overgrepsmateriale som mindre alvorlig, sett i forhold til andre forbrytelser (Steel et al., 2022).

Generelt sett, anser menn det å se på pornografi som mer akseptert og normalisert, og det å laste ned og/eller distribuere overgrepsmateriale kan dermed rasjonaliseres gjennom at de fleste menn har en overgrepfantasi (Christensen et al., 2022; Diamond, 2009; Hald, 2006). Det at menn anser personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett til å ha bedre mental helse, sammenlignet med kvinner, kan dermed være et resultat av hvordan deres holdninger er til pornografi generelt. Resultatene viser derimot til svake effekter, og til tross for *mer* positive holdninger enn kvinner, var fortsatt 49% uenige i påstanden. Studien underbygger dermed også annen forskning, hvor det ble funnet at menn har mer negative holdninger til overgripere (Ferguson & Ireland, 2006; Johnson et al., 2007).

Andre positive innvirkninger (og negative konsekvenser) av å ha kjennskap til overgripere

Generelt, blir det da antatt hvordan personer som jobber med tematikken, både indirekte og direkte, har mer positive holdninger mot overgripere, basert på resultater fra de tre påstandene. Det foreligger en del forskning på feltet som omhandler forskjeller i holdninger, men også disse forskjellene kan føre til. Eksempelvis, er det vist til hvordan profesjonelle som anholder mer negative holdninger til seksuelle overgripere, risikerer å ta i bruk en straffende og mer kontrollerende atferd i samvær med de kriminelle (Willis et al., 2010). Relatert til dette, viser forskning til hvordan holdninger fra betjenter påvirker hvordan innsatte seksuallovsforbrytere opplever fengselsmiljøet, og hvordan et mer positivt miljø videre minimerer risikoen for tilbakefall etter løslatelse (Hogue, 1993; Sanghara & Wilson, 2006). Positive interaksjoner med andre miljøsystemer, som eksempelvis familie og venner, men også andre i samfunnet, har vist seg å være avgjørende for å forhindre tilbakefall (Willis & Grace, 2009). Her er det også vist til hvordan personer med høyere utdanning ofte har mindre tro på at forbryteratferden gjentas etter løslatelse (Willis et al., 2013). Resultatene fra studien viste at henholdsvis 35% av de som direkte jobber med tematikken, og 39% av de som jobber indirekte, har 5-6 år med høyere utdanning.

Med dette, kan det tenkes hvordan personer som arbeider med overgripere, i større grad er oppmerksomme over disse risikoene, og at deres holdninger da påvirkes deretter.

Det å oppleve at personer i ens nærvær anser en som den personen man *egentlig* er, vil dermed være av positiv betydning for overgriperne personlig. Personer som jobber i direkte tilknytning til overgripere som eksempelvis fengselsbetjent eller politi, vil i stor grad også ha en todelt oppgave. I første omgang, skal det utøves straff på en måte som er betryggende for samfunnet, men det skal også tilrettelegges for at innsatte kan endre sitt kriminelle handlingsmønster. For personer som jobber direkte med tematikken, vil da deres rolle innebærer både det å være «hjelpende», men også «voktende» (Storvik, 2006, s. 110-111).

I likhet med vanlige folks holdninger, vil de profesjonelles holdninger også være et resultat av flere faktorer. Måten fagpersoner utfører sine oppgaver på, vil med stor sannsynlighet være påvirket av de forventningene og kravene som stilles til deres rolle i samfunnet (Day et al., 2014). I dette tilfellet, kan dermed det å ha en todelt rolle by på utfordringer. I samfunnet, foreligger det en felles konsensus om at personer som handler galt, og som i verste fall skader andre, også skal straffes for dette. For personer som forgriper seg på barn, uavhengig av om det er snakk om nettovergrep eller ikke, er det forventet at personer med makt også er i stand til å fange og straffe disse lovbrysterne, i tillegg til å forhindre fremtidige lovbrudd. På en annen side, kan det tenkes hvordan det finnes en felles moral om at alle mennesker skal behandles med respekt, og at alle skal anses som likeverdige mennesker (Willis et al., 2010). Her forekommer det to forventninger som er motstridende hverandre – for det å behandle en overgriper på likhet med «normale» mennesker, kan også bli ansett som urettferdig.

Styrker og begrensninger

I likhet med de fleste forskningsoppgaver, finnes det både styrker og begrensninger med denne studien. Det er hensiktsmessig å belyse det positive, men også hva som kan gjøres bedre, til fordel for fremtidig forskning.

En av styrkene til studien, er hvordan den baseres på svar fra et representativt utvalg. Utvalget består av respondenter i alle aldre, hvor også flere yrkessektorer er representert. Studien baseres også på hele utvalget, fordi de som ikke hadde besvart hvorvidt nettovergrep mot barn var en del av jobben deres, ble inkludert sammen med de som ikke jobber med tematikken. Derimot, kan det ikke garanteres at disse ikke har noen tilknytning til tematikken, gjennom å eksempelvis være studenter innenfor feltet. Sektoren «helse og omsorg» er også noe overrepresentert, i tillegg til at det er en betydelig større andel kvinner enn menn som har besvart. Metoden er også kryssseksjonell, noe som resulterer i at studien ikke sier noe om kausalitet, og kausale slutninger kan dermed ikke trekkes om funnene.

Når det kommer til spørreskjemaet som ble sendt ut, vil det ikke baseres på innovativ forskning, noe som medfører at det ikke eksisterer noen validerte mål. Derimot, er variablene designet spesifikt for denne oppgaven, noe som bidrar til at det blir undersøkt akkurat det vi ønsker å måle. Spørreskjemaet var også basert på selvrapporing, som forutsetter at respondentene har tolket og forstått spørsmålet riktig. Her kan spørsmålsformuleringen påvirke utfallet (Hovden & Moe, 2018), hvor noen av spørsmålene kan ha vært ledende. Dette kan eksempelvis ses i sammenheng med hvorvidt overgriperen har «høy utdanning» - en formulering som kan påvirke hvordan respondenten forestiller seg overgriperen. Ordet «pedofili» blir også gjentatt flere ganger i løpet av undersøkelsen, og ifølge teorier om *tilgjengelighetsheuristikken*, er det ikke utelukkende hvordan også dette kan ha påvirket respondentens svar (Tversky & Kahneman, 1973). Den kliniske definisjonen på begrepet (preferanse for pre-pubertale barn) kan

også være litt mer restriktiv enn den dagligdagse bruken (preferanse for ungdom), hvor de som jobber med tematikken muligens i større grad er bevisste over denne forskjellen.

Til tross for signifikante sammenhenger, er det ikke utenkelig at andre variabler og utenforliggende faktorer kan ha påvirket utfallet. Regresjonsmodellene forklarte henholdsvis kun 10% og 6% av variansen for de ulike påstandene, og dette med svake effekter. De uavhengige variablene viste alle til signifikante sammenhenger med utfallsvariabelen, men de hadde imidlertid høyere korrelasjon med hverandre. Dette kan indikere at det finnes kausale sammenhenger mellom påstandene. Valget av post hoc kan også ha påvirket gruppeforskjellene, da Bonferroni kan være noe streng, ved at sannsynlighetene for at den avviser en effekt som egentlig er til stede (type 2 feil) øker (Field, 2009, s.373).

Fra tidligere, finnes det en del forskning som belyser forskjeller i holdninger mellom personer som jobber direkte med overgripere og ikke. Derimot, finnes det få studier som undersøker vanlige folks holdninger, i tillegg til at det finnes lite norsk forskning på feltet, som medfører at denne studien da forhåpentligvis kan bidra til en generalisering av andre, internasjonale studier.

Konklusjon

Formålet med denne oppgaven var å undersøke hva som er betydningen av å ha kjennskap til tematikken, når det kommer til hvilke holdninger de har til personer som begår seksuelle overgrep mot barn over internett. Resultatene viste til at det forekommer statistisk signifikante forskjeller i holdninger mellom personer som ikke jobber, jobber indirekte og jobber direkte med tematikken, og at arbeidsstatus påvirker disse forskjellene. Personer som jobber med tematikken, både indirekte og direkte, har generelt sett mer positive holdninger mot overgripere, sammenlignet med de som ikke jobber med tematikken. Økt kunnskap om disse sammenhengene vil være betydningsfulle for samfunnet, både med tanke på overgriperne, men også for resten av

befolkningen. Med positive holdninger fra personer rundt om, vil lovbrøyttere minimere risikoene for tilbakefall, noe som i sin tur kan bidra til å stanse forekomsten av lovbruddene. Det å ha kjennskap til tematikken fører deriblant til at fagfolket i mindre grad påvirkes av stereotypiske holdninger fra omverdenen, og de anser dermed overgriperne som blant annet mer likeverdige mennesker, og da også mer verdige til behandling.

Referanseliste

- American Psychological Association. (2020). *Publication Manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>
- Aslan, D. & Edelman, R. (2014). Demographic and offence characteristics: a comparison of sex offenders convicted of possessing indecent images of children, committing contact sex offences or both offences. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 25(2), 121–134. <http://dx.doi.org/10.1080/14789949.2014.884618>
- Babchishin, K., Karl Hanson, R. & Hermann, C. A. (2011). The Characteristics of Online Sex Offenders: A Meta-Analysis. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 23, 92-123. <https://doi.org/10.1177/1079063210370708>
- Bandura, A., Barbaranelli, C. & Caprara, G. V. (1996). Mechanisms of Moral Disengagement in the Exercise of Moral Agency. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 364-374). <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.2.364>
- Blanchard, R., Kolla, N. J., Cantor, J. M., Klassen, P. E., Dickey, R., Kuban, M. E. & Blak, T. (2007). IQ, Handedness, and Pedophilia in Adult Male Patients Stratified by Referral Source. *Sex Abuse*, 19(3), 285-309. <https://doi.org/10.1007/s11194-007-9049-0>
- Christensen, L. S. & Pollard, K. (2022). Room for Improvement: How does the Media Portray Individuals Who Engage in Material Depicting Child Sexual Abuse? *Sexuality and Culture*, 26, 1326-1338. <https://doi.org/10.1007/s12119-022-09945-x>
- Cooper, K., Quayle, E., Jonsson, L. & Svedin, C. G. (2016). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behavior*, 55, 706-716. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.10.003>
- Cortoni, F., Babchishin, K. M. & Rat, C. (2017). The Proportion Of Sexual Offenders Who Are Female Is Higher Than Thought. *Criminal Justice and Behavior*, 44(2), 145-162. <https://doi.org/10.1177/0093854816658923>

- Craun, S. W. & Theriot, M. T. (2009). Misperceptions of Sex Offender Perpetration: Considering the Impact of Sex Offender Registration. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(12), 2050-2072. <https://doi.org/10.1177/0886260508327706>
- Davidson, J., Grove-Hills, J., Bifulco, A., Gottschalk, P., Caretti, V., Pham, T. & Webster, S. (2011). Online Abuse: Literature Review and Policy Context. *European Online Grooming Project*. <https://europeanonlinegroomingproject.com/wp-content/uploads/EOGP-Literature-Review.pdf>.
- Dedkova, L. (2015). Stranger Is Not Always Danger: The Myth and Reality of Meetings with Online Strangers. I P. Lorentz, D. Smahel, M. Metykova & M. F. Wright (Red.). *Living in the digital age: self-presentation, networking, playing, and participating in politics*. (s. 78-95). Masarykova univerzita.
- Diamond, M. (2009). Pornography, public acceptance and sex related crime: A review. *International Journal of Law and Psychiatry*, 32(5), 304-314. <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2009.06.004>
- DiBennardo, R. A. (2018). Ideal Victims and Monstrous Offenders: How the News Media Represent Sexual Predators. *Socius: Sociological Research for a Dynamic World*, 4, 1-20. <https://doi.org/10.1177/2378023118802512>
- Dyrstad, K. M. J. & Stene, R. J. (2022). *Anmeldte seksuallovbrudd i endring?* Statistisk sentralbyrå. Hentet 10.04 fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/kriminalitet-og-rettsvesen/artikler/anmeldte-seksuallovbrudd-i-endring>
- Ferguson, K. & Ireland, C. (2006). Attitudes towards sex offenders and the influence of offence type: a comparison of staff working in a forensic setting and students. *The British Journal of Forensic Practice*, 8(2), 10-19. <https://doi.org/10.1108/14636646200600009>

Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (3rd ed.). SAGE Publications.

Field, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (5th ed.). SAGE Publications.

Frøyland, L. R., Solstad, G. M., Andersen, P. L., Tveito, S. B., Følstad, S. H. & Skilbrei, M. (2021). *Seksuelle overgrep mot barn og unge via digitale medier: En kunnskapsoppsummering*. (NOVA Rapport3/2021). NOVA.

Garrington, C., Rickwood, D., Chamberlain, P. & Boer, D. P. (2018). A systematic review of risk variables for child abuse material offenders. *The Journal of Forensic Practice*, 20(2), 91-101. <https://doi.org/10.1108/JFP-05-2017-0013>

Grøndahl, P., Sandbukt, I. J. & Kristoffersen, R. (2021). Farlige, fremmede og uten impuls kontroll? Norske avisers omtale av seksualovergrep. *Norsk medietidsskrift*, 28(3), 1-15. <https://doi.org/10.18261/ISSN.0805-9535-2021-03-0>

Grønnerød, J. S., Grøndahl, P. & Grønnerød, C. (2013). *Effekt av psykologisk behandling på tilbakefall hos seksuelle overgripere mot barn: En metaanalytisk studie og sammendrag av forskningslitteratur* (Kompetansesenterets prosjektrapport 2013-02). Oslo Universitetssykehus. <https://www.researchgate.net/publication/258433579>

Hald, G. M. (2006). Gender Differences in Pornography Consumption among Young Heterosexual Danish Adults. *Archives of Sexual Behavior*, 35, 577–585. <https://doi.org/10.1007/s10508-006-9064-0>

Harper, C. A. & Hogue, T. E. (2017). Press coverage as a heuristic guide for social decision-making about sexual offenders. *Psychology, Crime and Law*, 23(2), 118-134. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2016.1227816>

Hilton, J. L. & von Hippel, W. (1996). STEREOTYPES. *Annual review of psychology*, 47,

237-271. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.47.1.237>

Hogue, T. E. (1993). Attitudes towards prisoners and sexual offenders. *Issues in Criminological & Legal Psychology, 19*, 27–32.

Hovden, J. F. & Moe, H. (2018). Automatiserte versus selvrappporterte publikumspraksiser? Metodiske utfordringer med tv-metere og spørreundersøkelser. *Norsk Medietidsskrift, 25*, 1-30. <https://doi.org/10.1826/ISSN.0805-9535-2018-01-03>

Jahnke, S. & Hoyer, J. J. I. J. o. S. H. (2013). Stigmatization of people with pedophilia: A blind spot in stigma research. *25*(3), 169-184.
<https://doi.org/10.1080/19317611.2013.795921>

Johnson, H., Hughes, G. J. & Ireland, J. L. (2007). Attitudes towards sex offenders and the role of empathy, locus of control and training: a comparison between a probationer police and general public sample. *The police journal, 80*, 28-54.

Kjelsberg, E. & Loos, L. H. (2008). Conciliation or Condemnation? Prison Employees' and Young Peoples' Attitudes Towards Sexual Offenders. *International Journal of Forensic Mental Health, 7*, 95-103. <https://doi.org/10.1080/14999013.2008.9914406>

Kripos. (2019). SEKSUELL UTNYTTELSE AV BARN OG UNGE OVER INTERNETT.
<https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/seksuelle-overgrep-mot-barn/seksuell-utnyttelse-av-barn-over-internett.pdf>

Laulik, S., Allam, J. & Sheridan, L. (2007). An investigation into maladaptive personality functioning in Internet sex offenders. *Psychology, Crime & Law, 13*(5), 523-535.
<https://doi.org/10.1080/10683160701340577>

Lea, S., Auburn, T. & Kibblewhite, K. (1999). Working With Sex Offenders: The Perceptions

and Experiences of Professionals and Paraprofessionals. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 43, 103-119.

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0306624X99431010>

Levenson, J., Fortney, T. & Baker, J. N. (2010). Views of Sexual Abuse Professionals About Sex Offender Notification Policies. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 54(2), 150-168. <https://doi.org/10.1177/0306624X08327785>

Murray, J. B. (2000). Psychological Profile of Pedophiles and Child Molesters. *The journal of psychology*, 134(2), 211-224. <https://doi.org/10.1080/00223980009600863>

NESH. (2016). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora.

<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

Neutze, J., Seto, M. C., Schaefer, G. A., Mundt, I. A. & Beier, K. M. (2011). Predictors of Child Pornography Offenses and Child Sexual Abuse in a Community Sample of Pedophiles and Hebephiles. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 23(2), 212-242. <https://doi.org/10.1177/1079063210382043>

Price, M., Lambie, I. & Krynen, A. M. (2015). New Zealand adult internet child pornography offenders. *Journal of Criminal Psychology*, 5(4), 262-278. <https://doi.org/10.1108/JCP-01-2015-0001>

Reijnen, L., Bulten, E. & Nijman, H. (2009). Demographic and Personality Characteristics of Internet Child Pornography Downloaders in Comparison to Other Offenders. *Journal of Child Sexual Abuse*, 18(6), 611-622. <https://doi.org/10.1080/10538710903317232>

Sanghara, K. K. & Wilson, C. L. (2006). Stereotypes and attitudes about child sexual abusers: A comparison of experienced and inexperienced professionals in sex offender treatment. *Legal and Criminological Psychology*, 11(2), 229-244.

<https://doi.org/10.1348/135532505X68818>

Seto, M. C. (2009). Pedophilia. *Annual review of clinical psychology*, 5, 391-407.

<https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.032408.153618>

Seto, M. C., Cantor, J. M., & Blanchard, R. (2006). Child pornography offenses are a valid diagnostic indicator of pedophilia. *Journal of Abnormal Psychology*, 115(3), 610–615. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.115.3.610>

Seto, M. C., Kjellgren, C., Priebe, G., Mossige, S., Svedin, C. G. & Långström, N. (2010). Sexual Coercion Experience and Sexually Coercive Behavior: A Population Study of Swedish and Norwegian Male Youth. *Child Maltreatment*, 15(3), 199-268.

<https://doi.org/10.1177/1077559510367937>

Steel, C. M. S., Newman, E., O'Rourke, E. & Quayle, E. (2022). Public Perceptions of Child Pornography and Child Pornography Consumers. *Archives of Sexual Behavior*, 51, 1173–1185. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02196-1>

Storvik, B.L. (2006). Betjentrollen og straffegjennomføringsloven. I Larsen (red.), *Fengslet som endringsarena* (s.110-117). Kriminalomsorgens utdanningscenter

Sunde, I. M. (2020). Fra grooming til seksuell utpressing: Behov for mer effektivt vern mot nettovergrep. *Tidsskrift for strafferett*, 20(2), 129-145. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9537-2020-02-01>

Tversky, A. & Kahneman, D. (1973). Availability: A heuristic for judging frequency and probability. *Cognitive Psychology*, 5(2), 207-232.

[https://doi.org/10.1016/0010-0285\(73\)90033-9](https://doi.org/10.1016/0010-0285(73)90033-9)

Van Ouystel, J., Walrave, M. & Ponnet, K. (2018). Adolescent Sexting Research: The Challenges Ahead. *Jama Pediatrics*, 172(5), 405-406.

<https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2018.0013>

Viki, G. T., Fullerton, I., Raggett, H., Tait, F. & Wiltshire, S. (2012). The Role of

Dehumanization in Attitudes Toward the Social Exclusion and Rehabilitation of Sex Offenders. *Journal of Applied Social Psychology*, 42(10), 2349-2367.

<https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2012.00944.x>

Willis, G. M. & Grace, R. C. (2009). Assessment of Community Reintegration Planning for Sex Offenders: Poor Planning Predicts Recidivism. *Criminal Justice and Behavior*, 36(59), 494-512. <https://doi.org/10.1177/0093854809332874>

Willis, G. M., Malinen, S. & Johnston, L. (2013). Demographic Differences in Public Attitudes Towards Sex Offenders. *Psychiatry, Psychology and Law*, 20(2), 230-247.

<https://doi.org/10.1080/13218719.2012.658206>

Willis, G. M., Levenson, J. S. & Ward, T. (2010). Desistance and Attitudes Towards Sex Offenders: Facilitation or Hindrance? *Journal of Family Violence*, 25, 545-556.

<https://doi.org/10.1007/s10896-010-9314-8>

Wolak, J., Finkelhor, D. & Mitchel, K. (2011). Child Pornography Possessors: Trends in Offender and Case Characteristics. *Sexual Abuse*, 23, 22-42.

<https://doi.org/10.1177/1079063210372143>

